

PRIROČNIK ZA IZVEDBO UČNE URE “Intimnost na spletu”

Priročnik za učitelje, šolske svetovalne delavce in
druge strokovne delavce

Priročnik za izvedbo učne ure »Intimnost na spletu«

Priročnik za učitelje, šolske svetovalne delavce in druge strokovne delavce

Avtorica: Lina Kovač, mag. psih.

Strokovno pregledale: Tjaša Bertoncelj, univ. dipl. soc. del., Laura Schwarzmanna, mag. soc. del. in Mojca Sečki, mag. psih.

Jezikovno pregledala: mag. Nina Uratarič Malnar, univ. dipl. nov.

Izdajatelj: Zveza prijateljev mladine Slovenije

Ljubljana, september 2026

Dostopno prek: www.e-tom.si

Elektronska izdaja

Financerja:

**Sofinancira
Evropska unija**

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
IN JAVNO UPRAVO**

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorjev in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za zdravje in digitalno tehnologijo (HaDEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti HaDEA.

Omejitev odgovornosti:

Ta priročnik je izključno informativne narave in predstavlja zgolj splošne usmeritve za izvedbo učne ure. Uporabnik priročnika je sam odgovoren za presojo primernosti posameznih vsebin in aktivnosti glede na konkretne okoliščine, starost udeležencev in morebitna pravila izobraževalne ustanove.

Avtorica priročnika in Zveza prijateljev mladine Slovenije ne prevzemajo nobene odgovornosti za njegovo uporabo in je torej njihova odgovornost v celoti izključena (oz. v največjem dopustnem obsegu). Avtorica in Zveza prijateljev mladine Slovenije ne prevzemajo nobene odgovornosti za točnost in pravilnost vsebin, informacij ali nasvetov ter ne prevzemajo nobene odgovornosti za morebitno nastalo škodo ali neprijetnosti, ki bi nastale ob uporabi tega priročnika.

Avtorske pravice na priročniku:

Avtorstvo: Ta priročnik za učno uro je varovano avtorsko delo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah. Avtorica priročnika je Lina Kovač. Imetnik materialnih avtorskih pravic na priročniku je Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Kaj je dovoljeno? Priročnik je dovoljeno prosto uporabljati za izobraževalne namene. Dovoljeno ga je prosto reproducirati (kopirati, tiskati, izdelati digitalno kopijo, itd.) in ga brezplačno distribuirati v tiskani ali digitalni obliki (razširjati, ponujati, itd.). Priročnik je dovoljeno dajati na voljo javnosti, kot npr. njegovo kopijo objavljati na spletnih mestih ali družbenih omrežjih. Izvedbo učne ure z vsebinami iz priročnika je dovoljeno javno izvajati, javno prenašati, javno predvajati, javno prikazovati ter radiodifuzno oddajati in retransmisirati (za te primere so lahko potrebna dodatna dovoljenja izvajalcev učne ure). Vse opisane uporabe priročnika so dovoljene pod dodatnim pogojem, da gre za nekomercialno (negospodarsko) uporabo, in da se v vsebino priročnika ne posega ali se ga spreminja.

Kaj ni dovoljeno? Priročnika ni dovoljeno uporabljati na kakršen koli komercialni (gospodarski) namen, da bi oseba z njegovo uporabo prejela materialno ali drugo korist (npr. prodaja, trženje, oddajanje v najem, uporaba za promocijske namene). Priročnika ni dovoljeno distribuirati ali javno objavljati samo delno, temveč vedno samo v celoti. Priročnika ni dovoljeno predelati, spreminjati ali njegovih delov uporabljati ločeno v drugih avtorskih delih.

Trajanje učne ure: 90 min

Učna sredstva:

- *Učila:* Prosojnice
- *Učni pripomočki:* Projektor, tabla, flomastri za pisanje po tabli, prazni listi papirja, trije A3 listi

Vzgojno-izobraževalni cilji:

Splošni cilji: Učenec¹ razvije odgovoren odnos do intimnosti na spletu.

Operativni cilji:

- Učenec našteje značilnosti prijetnega odnosa na spletu.
- Učenec prepozna možna tveganja pri sekstanju.
- Učenec razlikuje med privolitvijo v pošiljanje, prejemanje, shranjevanje in nadaljnje deljenje intimne vsebine.
- Učenec prepozna odgovornost osebe, ki intimno vsebino brez dovoljenja shrani, pokaže ali posreduje drugim.
- Učenec našteje nekaj načinov, kako lahko očividci pomagajo ustaviti nadaljnje širjenje intimne vsebine.
- Učenec našteje načine za zmanjšanje tveganja pri sekstanju.
- Učenec našteje vire pomoči, na katere se lahko obrne sam ali usmeri vrstnika, kadar je komu v spletnem intimnem odnosu nelagodno, ga je strah ali se je nekaj že zgodilo.

Splošna priporočila za vodenje učne ure:

- Z učenci skušamo ustvariti dialog, učna ura naj ne bo predavanje.²
- Pogovor vodimo brez moraliziranja. Tako ustvarjamo prostor, v katerem bodo učenci lažje izrazili svoja mnenja, vprašanja in dileme ter se aktivno vključili v razpravo.
- Razlago prilagodimo razvojni stopnji učencev.
- Ne prelagamo odgovornosti za zlorabo zaupanja na osebo, ki je intimno vsebino ustvarila ali poslala. Jasno ločimo med privolitvijo v pošiljanje vsebine eni osebi ter privolitvijo v njeno shranjevanje ali nadaljnje deljenje. Spodbujamo razpravo o tem, kako lahko očividci ustavijo širjenje posnetkov in sramotenje v skupinskih klepetih ter podprejo vrstnika v stiski.
- Pozorni smo, da razprava ne krepi spolnih stereotipov in ne sramoti oseb v zgodbi. Če se pojavijo žaljive oznake ali nespoštljivi komentarji, jih ustavimo ter pogovor preusmerimo na konkretna ravnanja in odločitve oseb v zgodbi.
- Tema je lahko za določene učence občutljiva zaradi lastne izkušnje ali izkušnje bližnjega. Na to jih je dobro opozoriti že pred začetkom obravnave teme. Vnaprej jim povemo, na koga se lahko obrnejo, če jih tema vznemiri ali če bi se želeli po uri z nekom pogovoriti. Po potrebi jim omogočimo, da se iz posamezne aktivnosti za kratek čas umaknejo.

Učna ura zajema tri dele:

Uvodna aktivnost:

- Kdaj je odnos na spletu prijeten

Glavni del:

- Intimnost na spletu
- Pritisk in izguba nadzora nad poslano vsebino
- Privolitve pri izmenjavi intimnih fotografij
- Deljenje intimnih fotografij brez dovoljenja

¹V tem dokumentu uporabljen izraz "učenec", zapisan v slovnični obliki moškega spola, je uporabljen kot nevtralen in velja enakovredno za vse spole, z njim pa poimenujemo tudi dijaka.

²Čeprav zagovarjamo jasno stališče glede tveganj sekstanja in pomena privolitve, učencem zaključkov ne ponujamo vnaprej. Namen ure je predvsem spodbuditi razmišljanje in diskusijo, da do ključnih spoznanj pridejo čim bolj samostojno.

- Sekstanje z manj tveganja
- Viri pomoči

Zaključni kviz

Pred začetkom ure lahko učence povabite, da sami predlagajo pravila za potek učne ure. Po potrebi jih dopolnite sami:

- Se medsebojno spoštujemo in se ne posmehujemo vprašanjem ali odgovorom drugih.
- Ko govori nekdo drug, ga poslušamo. Če želimo nekaj povedati, dvignemo roko.
- Ne delimo svojih ali drugih osebnih zgodb poimensko. Če zelo želimo podeliti neko izkušnjo, jo lahko povemo v tretji osebi (npr. to se je zgodilo mojemu znancu).
- Če se kdo ob obravnavani temi počuti neprijetno, se lahko po uri obrne na izvajalca učne ure ali šolsko svetovalno službo (dobro se je prepričati, da učenci vedo, kje se ta nahaja).

Uvodna aktivnost: *Kdaj je odnos na spletu prijeten?*

Dejavnosti – učitelj ³	Dejavnosti – učenci	Učna sredstva	Trajanje aktivnosti
Učence razdeli v pare in naroči, da vsak par pripravi eno pisalo. Vsakemu paru da en list papirja.	Se razdelijo v pare in pripravijo pisalo.	List papirja in pisalo	2 min
Pod navodilo: <i>»S sošolcem_ko v paru se pogovorita, kaj je pomembno za to, da je odnos na spletu prijeten. Ugotovitve zapišita na list papirja. Na voljo imate 2 minuti časa.«</i> Podvprašanja: - Pomislite, v kakšnih odnosih na spletu se vi počutite dobro. - Po čem veš, da je nekdo na spletu dober prijatelj? - Kaj najbolj pokvari odnos na spletu? Medtem ko učenci delajo v paru, na tablo zapiše: <i>Kdaj je odnos na spletu prijeten?</i> Ta zapis naj ostane viden na tabli čez celotno učno uro. Vpraša: <i>»Kaj ste zapisali?«</i> Medtem ko učenci delijo ugotovitve, jih zapisuje na tablo okrog napisa. Sorodne odgovore lahko med zapisovanjem povezuje oziroma združuje. Če se pojavi odgovor, ki ni skladen z varnim in spoštljivim odnosom na spletu, se o njem z učenci na kratko pogovori. Po potrebi zapisano dopolni z naslednjimi točkami in jih pojasni: - oba si želita tega odnosa; - lahko povesta, kaj jima je in kaj jima ni prijetno; - da se lahko pokažeta takšna, kakršna sta; - spoštujeta meje drug drugega in lahko rečeta »ne«; - si zaupata; - spoštujeta zasebnost in brez dovoljenja ne delita naprej; - sta iskrena drug z drugim;	Delajo v parih in zapisujejo ugotovitve. Nekaj parov podeli, kaj so zapisali. Ostali poslušajo.	List papirja in pisalo Tabla in flomaster	7 min

³V tem dokumentu uporabljen izraz "učitelj", zapisan v slovnični obliki moškega spola, je uporabljen kot nevtralen in velja enakovredno za vse spole.

- se ne žalita; - odnos ne temelji na lažeh in prikrivanju/se ne zavajata; - si odgovarjata/ne ghostata⁴. Ko so pogoji zapisani, reče: <i>»Zagotovo bi lahko zapisali še kaj, kar je pomembno za prijeten odnos na spletu, vendar bo to zaenkrat dovolj.«</i> Odpre prvo drsnico (pred tem prosojnic ne projicira) in reče: <i>»Danes bomo govorili o bližini in odnosih na spletu ter o tem, kaj se lahko zgodi, ko si ljudje pošiljajo bolj intimne vsebine. Spremljali bomo Aleksovo in Tarino zgodbo ter se ob njej vračali k temu, kar smo zapisali na tablo.«</i> Če učencev v razredu ne pozna oziroma je komu v razredu ime Aleks, Tara, Maks ali Vito, reče: <i>»Imena v tej zgodbi so izmišljena in izbrana naključno. Če je komu v razredu ali komu, ki ga poznate, ime Aleks, Tara, Maks ali Vito, gre za čisto naključje.«</i>	Poslušajo.	Prosojnice (prva drsnica) in projektor	
--	------------	--	--

Glavni del

	Dejavnosti – učitelj	Dejavnosti – učenci	Učna sredstva	Trajanje aktivnosti
<i>Intimnost na spletu</i>	Prebere prvi odlomek zgodbe o Aleksu in Tari (Priloga 1). Reče: <i>»Z istim sošolcem_ko kot prej razmislita, kaj v Aleksovem in Tarinem dopisovanju kaže, da jima je v odnosu trenutno prijetno. Lahko si pomagata z zapisanim na tabli. Zapišita jih na isti list kot prej.«</i> Povabi 2–3 pare, da podelijo po eno ugotovitev. Če je mogoče, izbere pare, ki niso poročali v uvodni aktivnosti. Vpraša: <i>»Po čem v tem odlomku zgodbe bi lahko sklepali, da sta si Aleks in Tara vedno bolj všeč in da sta ti postala blizu?«</i> Po diskusiji povzame: <i>»Tudi prek spleta se lahko ljudje zbližajo, si postanejo všeč in si začnejo zaupati.«</i>	Poslušajo zgodbo. Delajo v parih. Nekaj parov podeli, kaj so zapisali. Sodelujejo v skupinski diskusiji. Poslušajo.	Prosojnice in projektor List papirja in pisalo	7 min
<i>Pritisk in izguba nadzora nad poslano vsebino</i>	Prebere drugi odlomek ali k temu povabi koga izmed učencev (Priloga 2). Učence ponovno usmeri k značilnostim prijetnega odnosa, zapisanim na tabli, in reče: <i>»Kaj se je v tem delu zgodbe spremenilo? Katere izmed značilnosti prijetnega odnosa, ki smo jih prej zapisali, niso več tako jasno prisotne?«</i> Učence spodbudi, da svoje odgovore pojasnijo.	Poslušajo zgodbo. Sodelujejo v skupinski diskusiji.	Prosojnice in projektor	8 min

⁴Ghostanje (ang. *ghosting*) je nenadna, enostranska prekinitev vsakršnega stika in komunikacije z drugo osebo brez pojasnila ali opozorila.

	Po diskusiji nadaljuje: »Kaj je Tara dovolila s tem, ko je Aleksu poslala fotografijo?« Nato nadaljuje: »Česa s tem ni dovolila?« Nadaljuje: »Kaj nam to, da je Aleks naredil posnetek zaslona, pove o nadzoru nad fotografijo, ko jo enkrat pošljemo?« Po diskusiji povzame: »Ko (intimno) fotografijo ali posnetek pošljemo, ne moremo več zagotoviti, da je druga oseba ne bo shranila ali posredovala naprej. To pa ne pomeni, da ima do tega pravico. Privolitev v pošiljanje ne pomeni privolitve v shranjevanje ali nadaljnje deljenje. Če nekdo vsebino brez dovoljenja shrani, pokaže ali deli naprej, je odgovoren za svoje ravnanje.« Pusti prostor za morebitna vprašanja.	Poslušajo. Vprašajo, če jih še kaj zanima.		
Pomen privolitve pri izmenjavi intimnih fotografij	Prebere tretji odlomek ali k temu povabi koga izmed učencev (Priloga 3). Poda navodilo in ob tem pokaže na ustrezne dele učilnice: »Predstavljajte si, da po tej učilnici poteka zamišljena črta. Na enem koncu se nahaja <u>popolnoma se strinjam</u> oziroma <u>ja</u>, na drugem <u>sploh se ne strinjam</u> oziroma <u>ne</u>. Vaša naloga je, da se razvrstite glede na to, kako močno se s trditvijo, ki jo bom prebra_a, strinjate oziroma ne strinjate. Lahko se razvrstite tudi nekje vmes.« Preveri razumevanje navodila. Nato prebere naslednje trditve in po vsaki trditvi povabi nekaj učencev, da pojasnijo, zakaj so se postavili na izbrano mesto. Če so učenci razporejeni po različnih delih črte, poskuša dobiti nekaj različnih pogledov in se nanje odzove neobsojajoče (z učenci raziskuje njihova stališča): - <i>Prejeti intimno fotografijo, ki je nisi želela prejeti, je prestopanje meje.</i> - <i>Če ti nekdo pošlje intimno fotografijo, je samoumevno, da želi dobiti podobno fotografijo nazaj.</i> - <i>Če sta si dve osebi že prej izmenjevali intimne fotografije, pred naslednjim pošiljanjem ni treba več preveriti, ali si jih druga oseba želi prejeti.</i> Učence povabi nazaj na svoja mesta in vpraša: »Kako bi lahko Aleks ravnal bolj ustrezno? Kaj bi bilo dobro, da bi preveril?« Povzame: »To, da je Tara Aleksu poslala svojo fotografijo, še ne pomeni, da je želela prejeti tudi njegovo. Aleks bi jo moral prej vprašati, ali si	Poslušajo zgodbo. Poslušajo navodilo. Postavijo se na črto glede na svoje stališče. Pojasnijo, zakaj so se postavili na določeno mesto in poslušajo. Enako ponovijo za vsako trditev. Odgovarjajo. Poslušajo in vprašajo, če jih kaj	Prosojnice in projektor	7 min

	<i>takšno fotografijo želi prejeti. Tudi, če je nekdo v preteklosti želel prejeti našo intimno fotografijo, še ne pomeni, da jo želi tudi v prihodnje.</i>« Pusti prostor za morebitna dodatna vprašanja. Po potrebi pove: »<i>Pošiljanje seksualne vsebine osebi, ki je ne želi prejeti oziroma v njen prejem ni privolila, je oblika spolnega nadlegovanja.</i>«	zanima.		
<i>Deljenje intimnih fotografij brez dovoljenja</i>	Prebere četrti odlomek ali k temu povabi koga izmed učencev (Priloga 4). Razred razdeli v štiri ali osem skupin (odvisno od velikosti in dinamike). Vsaki skupini dodeli eno vlogo iz zgodbe: ALEKS / VITO / MAKS / PREJEMNIKI V RAZREDNEM KLEPETU. Če je razred večji, lahko isto vlogo dobi več skupin. Poda navodilo: »<i>V skupini se pogovorite o naslednjih vprašanjih glede na vlogo, ki vam je bila dodeljena:</i> - <i>Kaj je vaša oseba (oziroma skupina) naredila?</i> - <i>Kakšne posledice lahko ima njeno vedenje?</i> - <i>Kaj bi lahko storila, da bi ravnala bolj odgovorno ali pomagala ustaviti širjenje Tarine fotografije?</i> <i>Vaše ugotovitve zapišite in se dogovorite, kdo jih bo predstavil razredu. Na voljo imate 8 minut časa.</i>« Povabi skupine k poročanju. Po potrebi dopolni: ALEKS: - <i>Kaj je storil:</i> Fotografijo je shranil na svojo napravo in delil z drugimi, čeprav jo je Tara poslala samo njemu in ni dovolila, da jo shrani ali posreduje naprej. - <i>Posledice:</i> Aleks je s tem, ko je fotografijo shranil in jo brez Tarinega dovoljenja postal naprej, zlorabil njeno zaupanje in začel širjenje fotografije, kar ima lahko za Taro hude čustvene in socialne posledice. Za svoje dejanje je neposredno odgovoren: deljenje intimnega posnetka brez soglasja je kaznivo dejanje.⁵ - <i>Kakšno ravnanje bi bilo bolj odgovorno:</i> Fotografije ne bi shranil na svojo napravo	Poslušajo zgodbo. Razdelijo se v skupine. V skupini se pogovarjajo o svoji vlogi. Predstavijo ugotovitve svoje skupine in poslušajo druge.	Projektor in prosojnice List papirja in pisalo	15 min

⁵O kazenskopravnem vidiku, povezanim s sekstanjem, je več predstavljeno na tej povezavi: <https://www.spletno-oko.si/seksting/pravna-podlaga> in na straneh 43 in 44 v priročniku [Spletno nasilje: prepoznavanje, obvladovanje in ukrepanje](#).

	in je ne bi poslal naprej. <i>Kaj lahko naredi zdaj:</i> Fotografije ne deli več, pomaga pri njenem odstranjevanju in pozove osebe, ki jim jo je poslal, naj jo izbrišejo iz svojih naprav in je ne širijo naprej. Če bi Tari opravičilo nekaj pomenilo, se ji Aleks lahko opraviči. Opravičilo lahko izboljša odnos, kadar ni izsiljeno. Pomembno je, da prevzame odgovornost za svoje ravnanje in ga ne prelaga na Taro. VITO: - <i>Kaj je storil:</i> Vito je Tarino fotografijo prejel od Aleksa, jo shranil in jo brez Tarinega dovoljenja poslal v razredni klepet. - <i>Posledice:</i> Nadaljeval je širjenje fotografije. Vsako novo deljenje fotografije lahko poveča Tarino stisko. To, da je Vito fotografijo prejel od Aleksa, njegove odgovornosti za nadaljnje deljenje ne zmanjša in ima prav tako lahko pravne posledice. - <i>Kakšno ravnanje bi bilo bolj odgovorno:</i> Fotografije ne bi poslal naprej. <i>Kaj lahko naredi zdaj:</i> Fotografije ne deli več in jo izbriše iz svoje naprave. Osebe v razrednem klepetu lahko pozove, naj je ne shranjujejo in ne pošiljajo naprej, ter po zavarovanju dokazov sodeluje pri odstranitvi vsebine z mest, kamor jo je posredoval. Tari se lahko opraviči, če bi ji opravičilo nekaj pomenilo. MAKS: - <i>Kaj je storil:</i> Maks je fotografijo videl, vendar je ni shranil ali delil naprej. Zdelo se mu je nenavadno, da jo je Aleks poslal naprej, vendar ni nič rekel. - <i>Posledice:</i> Maks ni neposredno prispeval k širjenju fotografije, zato njegova odgovornost ni enaka Aleksovi ali Vitovi. Kot očitivec pa je imel možnost, da se odzove in pomaga ustaviti širjenje. - <i>Kaj bi lahko storil:</i> Aleksu bi lahko jasno povedal, da deljenje fotografije brez dovoljenja ni v redu, in ga pozval, naj jo izbriše iz naprave in je ne pošilja naprej. Če bi fotografija kljub temu začela krožiti naprej, bi lahko druge pozval, naj je ne shranjujejo ali širijo. Po potrebi bi lahko vključil odraslo osebo, ki lahko pomaga. PREJEMNIKI V RAZREDNEM KLEPETU: - <i>Kaj so storili:</i> Fotografijo so prejeli, ne da			
--	--	--	--	--

	bi zanjo prosili ali privolili v to, da jo želijo videti. S tem so bili tudi sami izpostavljeni intimni vsebini, ki je morda niso želeli videti. - <i>Posledice:</i> Za to, da so fotografijo prejeli, niso odgovorni. Njihov odziv pa lahko pomembno vpliva na to, ali se bo širjenje nadaljevalo ali ustavilo. Če fotografijo shranjujejo, pošiljajo naprej, komentirajo ponižujoče ali spodbujajo druge k temu, povečujejo škodo. Če je ne širijo in se odzovejo podporno, lahko pomagajo ustaviti širjenje in podprejo Taro. Hkrati je pomembno prepoznati, da je lahko tudi neželena izpostavljenost intimni vsebini zanje neprijetna ali vznemirjajoča. - <i>Kaj lahko storijo:</i> Glej spodaj. Pri prejemnikih v razrednem klepetu lahko reče: <i>»Predstavljajte si, da se takšna fotografija pojavi v vašem razrednem klepetu. Kaj lahko naredijo tisti, ki jo prejmejo, da pomagajo osebi na fotografiji in preprečijo nadaljnje širjenje?«</i> Odgovore učencev zapisuje na tablo. Na tabli bi želeli priti do teh odgovorov: • fotografije ne shranijo in je ne pošljejo naprej; • druge pozovejo, naj je ne shranjujejo in širijo; • povedo, da je širjenje intimne fotografije brez dovoljenja kaznivo dejanje; • se ne posmehujejo in ne komentirajo ponižujoče; • osebi pokažejo podporo; • vključijo odraslo osebo, ki lahko pomaga.			
ODMOR				
Sekstanje z manj tveganja	Poda navodilo: <i>»Do zdaj smo videli, da obstaja pri sekstanju več različnih tveganj in da nad fotografijo po pošiljanju nimamo več popolnega nadzora. Zdaj pa bomo pogledali še, kaj lahko posameznik naredi, da ta tveganja zmanjša.</i> <i>Aleks in Tara sta si v naši zgodbi že izmenjala intimni fotografiji. Vabim vas, da razmislite, kaj bi pri tem lahko naredila drugače.</i> <i>Na projekciji imate tri vprašanja:</i> 1. O čem bi se morala Aleks in Tara pogovoriti in dogovoriti, preden si pošljeta intimno fotografijo? 2. Kako lahko zmanjšata možnost, da bi bilo	Poslušajo navodilo	Projektor in prosojnica	15 min

	mogoče osebo na fotografiji prepoznati? 3. Kaj lahko naredita na telefonu ali v aplikaciji, da zmanjšata možnost, da bi fotografijo videl nekdo, komur ni bila namenjena? <i>Vsakemu vprašanju bomo namenili en del učilnice. (Pokaže na ustrezne dele učilnice.) Razdelili se boste v tri skupine in vsaka skupina bo začela pri enem vprašanju, o katerem se boste pogovorili. Eden iz skupine naj ugotovitve zapisuje na list, ki bo pripravljen na tistem delu učilnice. Za pogovor imate na voljo dve minuti. Ko dam znak, se bo skupina premaknila k naslednji postaji, k naslednjemu vprašanju, list pa ostane na istem mestu. Na novi postaji ponovno razmislite o vprašanju, ki spada na tisti del učilnice, in že zapisanim predlogom dodajte svoje. Na tak način boste obiskali vse tri postaje.«</i> Po učilnici razporedi tri A3 liste in preveri, če učenci razumejo navodilo. Učence povabi nazaj na mesta in skupaj pregledajo zapisano. Učence spodbuja, da argumentirajo zapisane točke. Po potrebi dopolni: 1. vprašanje: oba si to želita brez pritiska; preverita identiteto druge osebe in prejemnika; dogovorita se o shranjevanju, deljenju in poznejšem brisanju fotografije. 2. vprašanje: na fotografiji ni obraza, tetovaž, znamenj, nakita in prepoznavnega ozadja; po možnosti je fotografija manj eksplicitna. 3. vprašanje: preverita nastavitve zasebnosti aplikacije, ali aplikacija uporablja šifrirano komunikacijo, ali omogoča samodejni izbris sporočil, ali se vsebine shranjujejo v galerijo, oblak ali na povezane naprave; ali je mogoče skriti predogled sporočil na zaklenjenem zaslonu; vsebine zaščitita z geslom, pri brisanju pa preverita tudi koš, arhive in varnostne kopije. Zaključí: <i>»Tveganj pri sekstanju ni mogoče popolnoma odpraviti, zato je vsekakor najbolj varno, da ne sekstamo. Če se nekdo vseeno odloči, da bo poslal intimno fotografijo, pa lahko tveganje zmanjša s premislekom in pogovorom o</i>	Premikajo se med postajami, preberejo že zapisane predloge in dodajajo svoje ideje. Poslušajo in odgovarjajo na učiteljeva vprašanja, pojasnjujejo zapisano. Poslušajo zaključek in vprašajo, če jih še kaj zanima.	Trije A3 listi in pisala	
--	---	--	---------------------------------	--

	<i>vsem tem, kar smo zdaj omenili. Želim pa poudariti, da ne glede na to, kakšno intimno fotografijo nekdo pošlje (prepoznavno ali ne), to nikomur ne daje pravice, da jo shrani ali deli brez dovoljenja.«</i> Pusti prostor za vprašanja.			
<i>Viri pomoči</i>	Na prosojnici pokaže pomešane korake in reče: <i>»Tarina fotografija je zdaj pristala v razrednem klepetu. Na prosojnici je nekaj korakov, ki jih lahko Tara naredi. Kako bi jih razvrstili? Kaj naj naredi najprej in kaj potem?«</i> Zaporedje, ki ga predlagajo učenci, zapiše na tablo (s ključnimi besedami). Po odgovorih pokaže prosojnico s priporočenim zaporedjem in na kratko razčisti nejasnosti. Pravilno zaporedje: 1. Shrani čim več dokazov o tem, kaj se je zgodilo. 2. Čim prej pove odrasli osebi, ki ji zaupa. Če v svoji bližini nima take odrasle osebe, se lahko obrne na šolsko svetovalno službo ali TOM telefon 116 111. 3. Dogodek lahko prijavi policiji.⁶ 4. Poišče načine, kako omejiti nadaljnje širjenje fotografije in doseči njeno odstranitev. 5. Vsebinsko oziroma uporabnika prijavi na platformi in zahteva odstranitev fotografije. Reče: <i>»V resnični situaciji ni vedno enega popolnega vrstnega reda. Najpomembneje je, da oseba ne ostane sama in da se pred kakršnim koli odstranjevanjem fotografije zavaruje čim več dokazov.«</i> Nadaljuje: <i>»Zdaj vam bom pokazal_a nekaj možnosti, s katerimi lahko poskusimo ustaviti ali omejiti širjenje fotografije:</i> - ZAVOD PIP: Če se nezakonita intimna fotografija širi po določeni spletni platformi, jo lahko prijavimo Zavodu PIP. Kot zaupanja vreden prijavitelj lahko prijavo posreduje platformi, ta pa jo mora obravnavati prednostno. Če ugotovi, da je vsebina nezakonita, jo lahko platforma tako tudi hitreje odstrani. - TAKE IT DOWN⁷: Če je fotografija ali posnetek nastal, ko je bila oseba mlajša	Predlagajo zaporedje korakov in na kratko utemeljijo izbiro. Preverijo svojo rešitev. Poslušajo. Poslušajo in vprašajo, če jih še kaj zanima.	Projektor in prosojnica Tabla in flomastri	10 min

⁶Spodbudite, da ta in naslednji korak delajo skupaj z zaupanja vredno odraslo osebo.

⁷Več o orodju *Take It Down* lahko preberete tukaj: <https://www.spletno-oko.si/novice/take-it-down-preprečuje-sirjenje-intimnih-posnetkov-mladostnikov>.

	od 18 let, lahko uporabi Take It Down. Fotografije ni treba nikamor poslati. Na napravi uporabnika se naredi digitalni odtis posnetka, ki se posreduje sodelujočim platformam, te pa lahko na podlagi te zgoščene vrednosti zaznavajo prisotnost posnetka na svojih strežnikih in preprečujejo njegovo objavo, ali pa ga odstranijo, če je že bil objavljen. Če je fotografija nastala, ko je bila oseba polnoletna, je na voljo spletna stran StopNCII.org. - Za pomoč pri odstranjevanju intimnega posnetka s spleta lahko prosimo tudi prijavno točko Spletno oko (info@spletno-oko.si).			
--	---	--	--	--

Zaključek: kviz

Dejavnosti – učitelj	Dejavnosti – učenci	Učna sredstva	Trajanje aktivnosti
Pojasni, da bodo za konec preverili naučeno in učencem poda navodilo – če je trditev, zapisana na prosojnici, pravilna, naj vstanejo, če ne, pa sedijo. Po koncu kviza vpraša, kaj se jim je v današnji učni uri zdelo uporabno oz. dobro. Nazadnje učence vpraša, če bi imeli še kakršnokoli vprašanje oziroma želeli dodatno razlago. Pove, da je ob koncu ure tudi sam na voljo za kakršnakoli vprašanja, ki jih želijo vprašati na samem. Poskrbi, da je zadnja drsnica s kontakti TOM telefona vidna, dokler vsi učenci ne zapustijo učilnice.	Sodelujejo v kvizu.	Projektor in prosojnica	5 min

PRILOGA 1

Aleks in Tara sta sošolca in se imata že nekaj časa dodana na Snapchatu⁸. Sprva si pošiljata predvsem fotografije z izletov in stvari, povezane s šolo. Čez čas pa si začneta pošiljati *snepe*⁹ skoraj vsak dan ter se pogovarjata tudi o bolj osebnih stvareh.

Tara opazi, da vedno pogosteje preverja, ali ji je Aleks kaj poslal, Aleks pa pogosto išče razloge za začetek pogovora. Nekega večera si povesta, da sta si všeč. Njuno dopisovanje postaja vedno bolj spogledljivo. Pošiljata si več *selfijev*¹⁰, si dajeta komplimente in si zaupata tudi bolj osebne stvari. Všeč jima je občutek bližine, ki se je razvil med njima.

PRILOGA 2

Nekega večera se njun pogovor zavleče pozno v noč. Aleks Taro v enem trenutku vpraša, ali bi mu poslala svoj *nude*¹¹. Tara nekaj časa ne odgovori. Aleks ji je všeč in mu zaupa, vendar ni prepričana, ali si mu želi poslati svojo golo fotografijo. Aleks ji napiše, da fotografije na Snapchatu tako ali tako izginejo in da jo bo videl samo on. Tara še vedno okleva, vendar noče, da bi Aleks mislil, da mu ne zaupa ali da ji ni dovolj všeč. Nazadnje se odloči, da mu bo fotografijo poslala.

Kmalu opazi obvestilo, da je Aleks naredil posnetek zaslona. Ko ga vpraša, zakaj jo je shranil, ji zagotovi, da je ne bo pokazal nikomur.

PRILOGA 3

Kmalu za tem ji Aleks pošlje svojo intimno fotografijo. Tara tega ne pričakuje. Ob pogledu nanjo začuti nelagodje in zmedenost. Čeprav je sama Aleksu poslala svojo fotografijo, ni razmišljala o tem, da bo tudi on njej poslal svojo.

PRILOGA 4

Aleks Tarino fotografijo brez njenega dovoljenja pošlje v manjši skupinski klepet, v katerem sta Maks in Vito. Pred njima se želi pohvaliti. Maksu se zdi nenavadno, da je Aleks fotografijo poslal v klepet, vendar ničesar ne reče. Vito pa fotografijo shrani na svoj telefon. Kasneje jo brez Aleksovega in Tarinega vedenja pošlje v skupinski klepet razreda.

⁸*Snapchat* je priljubljena aplikacija, ki omogoča pošiljanje fotografij in videoposnetkov, prav tako pa lahko prek nje klepetamo s prijatelji. Njena posebnost je v tem, da slike, ki jih pošiljamo, po določenem časovnem obdobju izginejo (več o njej lahko preberete tukaj <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja/snapchat>).

⁹*Snep* je pogovorni izraz, ki ga otroci in mladostniki pogosto uporabljajo za fotografijo ali kratek videoposnetek, poslan prek aplikacije Snapchat. Vsebina je praviloma na voljo le omejen čas, razen če jo uporabnik shrani ali naredi posnetek zaslona.

¹⁰*Selfi* (angl. *selfie*) je pogovorni izraz za digitalni avtoportret, ki ga uporabnik fotografira s pametnim telefonom in iztegnjeno roko.

¹¹*Nudi* (angl. *nudes*) je izraz, ki ga mladi pogosto uporabljajo za sekstanje oziroma izmenjavo intimnih fotografij; pogosto uporabljajo tudi izraz *dikpik* (angl. *dick pic*). Sekstanje zajema izdelavo, izmenjavo in pošiljanje fotografij, videoposnetkov in besedil s seksualno vsebino.

Splošno o sekstanju

Sekstanje, ki poteka med mladostnikoma primerljive starosti in razvojne stopnje ter temelji na obojestranski privolitvi, lahko predstavlja digitalni podaljšek spogledovanja, raziskovanja spolnosti ter vzpostavljanja intimnih odnosov [1, 2]. Poleg takšnega razvojno pričakovanega raziskovanja spolnosti pa se lahko sekstanje pojavi tudi v tveganih okoliščinah, ko je pošiljanje posledica vrstniškega pritiska, prisile, izsiljevanja (t. i. sextortion) ali sredstvo za pridobitev denarja oziroma materialne koristi (t. i. transakcijsko sekstanje).

Ne glede na razlog za pošiljanje predstavlja spletna narava takšnega vedenja tveganje za izgubo nadzora nad nadaljnjim širjenjem poslanih vsebin. Deljenje intimnih posnetkov brez soglasja lahko posameznika med drugim izpostavi (spletnemu) medvrstniškemu nasilju in izsiljevanju z golimi posnetki ali fotografijami, kar lahko povzroči hudo čustveno stisko ter vpliva na njegove odnose in ugled.

Razširjenost sekstanja:

- Ugotovitve meta-analize [3] kažejo, da intimne posnetke pošilja 19,3 % mladostnikov, prejema 34,8 %, okoli 14,5 % pa jih je že delilo tuje intimne posnetke brez soglasja pošiljatelja.
- Pri tem so dekleta pogostejše deležna prošenj za pošiljanje intimnih fotografij (29,3 %) kot fantje (15,2 %) in pogostejše prejemajo neželene intimne vsebine, kar prinaša večje tveganje za čustveno stisko. Fantje sekstanje pogostejše uporabljajo za potrjevanje svoje moškosti in statusa znotraj vrstniške skupine [2].
- Med slovenskimi osnovnošolci zadnje triade je o nedovoljenem deljenju svojih intimnih posnetkov poročal 1 % fantov (dekleta o tem niso poročala), med srednješolci pa 3 % deklet in 2 % fantov. Da so prepošiljali gole fotografije drugih oseb, je navedlo 4,1 % osnovnošolcev in 1,6 % osnovnošolk ter 5,2 % srednješolcev in 2,9 % srednješolk. O izkušnji neželenega prejemanja fotografij s spolno vsebino je med osnovnošolci poročalo 12 % deklet in 7 % fantov, med srednješolci pa 17 % deklet in 9 % fantov [4].

Nasveti za sekstanje z manj tveganja (v literaturi pogosto *varnejše sekstanje*):

Če ima posameznik kljub številnim tveganjem še vedno željo drugi osebi poslati svoje intimne fotografije, je dobro, da upošteva slednje:

- Identiteta naj ne bo razvidna iz fotografije. Na fotografiji naj ne bo obraza oziroma naj bo ta zakrit, naj se ne vidijo materina znamenja, pege, tetovaže, nakit ... Dobro je tudi, da se v ozadju ne vidi naše sobe, doma oziroma česarkoli, po čemer bi lahko tisti, ki vidi sliko, ugotovil, kdo je na njej.
- Razmisli o manj eksplicitni različici fotografije. Silhueta, del telesa ali fotografija v spodnjem perilu lahko doseže podoben namen, vendar običajno povzroči manj škode, če pride do neželenega širjenja.
- Ne sekstaj pod vplivom psihoaktivnih substanc. Alkohol in druge psihoaktivne substance lahko oslabijo presojo, povečajo impulzivnost in povzročijo, da naslednji dan poslano vsebino obžalujemo.
- Pred pošiljanjem vedno dvakrat preveri, komu pošiljaš fotografijo ali sporočilo. Napačno izbran prejemnik ali skupinski pogovor lahko pomeni takojšnjo izgubo nadzora nad vsebino.
- Ne pošiljaj intimnih fotografij osebam, katerih identitete ne moreš zanesljivo preveriti. Pri stikih samo prek spleta obstaja večje tveganje lažnih profilov, izsiljevanja ali nadaljnega širjenja vsebin.
- Dogovorita se, katero aplikacijo bosta uporabljala za sekstanje, in preverita njene nastavitve zasebnosti. Preverita, ali omogoča kriptirano komunikacijo, samodejni izbris sporočil, ali se vsebine shranjujejo v telefon ter ali lahko izklopita prikaz vsebine sporočil na zaklenjenem zaslonu.

- Preveri samodejno sinhronizacijo in varnostne kopije. Intimne fotografije se lahko brez posebnega opozorila prenesejo v oblak, skupno galerijo ali na druge povezane naprave.
- Po koncu razmerja oziroma sekstanja se je smiselno dogovoriti za izbris intimnih vsebin. Če jih brišeš sam_a, preveri tudi koš, arhive, varnostne kopije in druge povezane naprave.

Če učenec med ali po uri razkrije osebno izkušnjo ali stisko:

- Poslušajte mirno, podporno in brez obsojanja.
- Učenca pohvalite za pogum, da je o tem spregovoril, in se mu zahvalite za zaupanje.
- Jasno povejte, da ni kriv in da odgovornost nosi oseba, ki je zlorabila njegovo zaupanje oziroma vsebino delila brez dovoljenja.
- Vprašajte le po ključnih okoliščinah dogodka, potrebnih za nadaljnje ukrepanje.
- Izogibajte se vprašanjem, kot je »Zakaj si to naredil_a?«, saj lahko vzbujajo sram ali krivdo.
- Ne obljublajte popolne zaupnosti, ampak pojasnite, koga boste morali obvestiti in zakaj.
- Sledite veljavnim internim postopkom šole in slovenskim postopkom za zaščito otrok; vključite pristojno strokovno osebo na šoli, če ste zunanji izvajalec.
- Poskrbite, da učenec ne ostane sam s stisko in da ve, kako lahko nadalje dobi podporo.

Več o **postopanju v primeru incidentov za strokovne delavce in postopku odstranjevanja posnetka iz naprav in spleta** lahko preberete na tej povezavi: <https://www.spletno-okno.si/seksting/nasveti-za-strokovne-delavce> in v priročniku [Spletno nasilje: prepoznavanje, obvladovanje in ukrepanje](#) (str. 42–46).

LITERATURA:

- [1] Dolev-Cohen, M. in Shaul, H. (2025). Adolescents' engagement in sexting as a normative behavior: Profiles of consensual and coerced sexting. *Computers in Human Behavior*, 108777. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2025.108777>
- [2] Foody, M., Mazzone, A., Laffan, D. A., Loftsson, M. in Norman, J. O. H. (2021). "It's not just sexy pics": An investigation into sexting behaviour and behavioural problems in adolescents. *Computers in human behavior*, 117, 106662. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106662>
- [3] Mori, C., Park, J., Temple, J. R. in Madigan, S. (2022). Are youth sexting rates still on the rise? A meta-analytic update. *Journal of Adolescent Health*, 70(4), 531–539. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2021.10.026>
- [4] Brečko, B., Plaskan, J. in Čampa, E. (2025). *Spletno nadlegovanje med mladimi v Sloveniji: Poročilo raziskave*. Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.
- [5] Zauner, J. (2021). The continuum of symbolic violence: How sexting education neglects image-based sexual abuse, dismisses perpetrators' responsibility, and violates rights to sexual autonomy. *Journal of Gender-Based Violence*, 5(3), 483–498. <https://doi.org/10.1332/239868021X16123478358067>
- [6] Setty, E. (2019). A rights-based approach to youth sexting: Challenging risk, shame, and the denial of rights to bodily and sexual expression within youth digital sexual culture. *International Journal of Bullying Prevention*, 1(4), 298–311. <https://doi.org/10.1007/s42380-019-00050-6>